

26-27 HAZİRAN
1997
TARİHLERİNDE
İTÜ MADEN
FAKÜLTESİNDE
YAPILAN
TÜRKİYE'DEKİ
ALTIN
MADENCİLİĞİ
İLE İLGİLİ
BİLİMSEL
GÖRÜŞLER
TOPLANTISI
ÜZERİNE
ŞAHSİ
GÖRÜŞLER

Dr.CanerZANBAK

GİRİŞ

Bilim, yapılan araştırma ve gözlemler sonucu ortaya çıkan gerçekler ve bu gerçekler arasındaki ilişkileri değerlendiren, "Ne, Neden, Niçin ve Nasıl" sorularına kanıtlanabilir cevaplar bulan, geniş kapsamlı bir bilgi ortamıdır. Bir bilim kişisi tarafından geliştirilen bir teori diğerleri tarafından da teyid edilmedikçe bilimsellik kazanamaz. Bu nedenle herhangi bir bilimsel görüş ileri sürüldüğünde, o görüşü destekleyen tüm verilerin ve kaynakların herkesin ulaşabileceği bir şekilde mevcut olması gerekir.

Duygusalılık üzerine kurulu bilimsel yorumlar sadece bir "şahsî görüş" olmaktan ileri gidemez ve görüş bildirenin "şahs-ı neviine mühnasır olmak üzere" bu tür görüşler gerçekleri belirtmekten çok uzak da olabilirler. Şahsî görüşlerin topluma empoze edilmesi sonucunda ise ortaya politik görüş çıkar. Politik görüşler, bir dönem için geçerli olsalar dahi, bilimsel olarak kanıtlanmadıkları sürece yıpranma veya yokolma sonucu ile karşı karşıyadırlar.

Bilimsel görüşlerin tartışılabilceği ortamlarda açıklık ve diğerlerinin düşüncelerine saygı ön planda gelmelidir. Yapılabilirliği öne sürülen yaklaşımları, şahsî görüşler nedeni ile başlangıçta reddetmek insanın gelişimcilik ve yaratıcılık özelliğine ters düşen tutucu bir yaklaşımdır. Hele, bilimsel bir tartışma ortamına belirli katılım kısıtlaması getirmek; ortamı bilimsellikten uzaklaştırır ve belirli şahsî

görüşlerin hakim olduğu politik bir konuma getirir.

TOPLANTI PROGRAMI

26-27 Haziran 1997 tarihleri arasında İTÜ Maden Fakültesi Vakfı tarafından düzenlenen "Bilimsel ve Sosyal Etkinlik Faaliyeti" kapsamında iki bilimsel toplantı planlanmıştır. 11 Haziran 1997 tarihinde "tarihsiz" olarak bazı kuruluşlara fakslanan duyuruda "Çok Sayıda Türk ve Yabancı Uzmanların Katılımı ile Düzenlenen Türkiye'de Altın Madenciliği ile İlgili Bilimsel Görüşler" toplantısının yapılacağı belirtilmişti. Yabancı konuşmacıları da içeren bu toplantının sunum programı son ana kadar açıklanmamış olup; basın mensuplarına toplantıdan iki gün önce, Maden Fakültesi'nin kendi öğretim üyelerine ise toplantıdan bir gün önce (25 Haziran 1997) saat 16.00'da iletilmiştir. Mezun olduğumuz İTÜ Maden Fakültesi, mezunlarının akademik ve iş hayatında başarılı olduklarına bakılırsa, bizlere bu tür bir kararsızlığı hiçbir zaman için öğretmemiştir.

Yukarıda belirtilen toplantının sunum programı incelendiğinde, ülkemizin en köklü maden mühendisliği eğitim kuruluşu olan ve de toplantıyı düzenleyen İTÜ Maden Fakültesi eğitim kadrosundan sadece iki üyenin konuşmacı oldukları görülmektedir. Bu konuşmacılardan, altın madenciliği konusunda uzman olan öğretim üyesi Fakülte adına değil, Maden Mühendisleri Odası Temsilcisi olarak çağırılmıştır.

Toplantı programı incelendiğinde, Bilimsel toplantının Türkiye'de altın madenciliğinin nasıl yapılması yaklaşımları değil yapılmaması temasının işleneceği açıkça görülmektedir ve 26 Haziran günündeki oturumlarda bu belirginleşmiştir. Toplantının ikinci gününün son oturum gündemine bakıldığında ise, ilk günkü yaklaşımların pekişmesi için politize olmuş kişilerin (bilim adamları değil) görüşlerinin alınacağı görülmektedir.

TOPLANTININ İLK GÜN OTURUMLARI

Toplantının ilk gününün başında ve oturum arasında gösterilen video küpleri çok etkili bir psikolojik araç görevi görmüştür. Yakın çekimle, dozerlerin ağaçları devirmesi ve bir madende büyük yüklerle patlayıcı kullanılması sahneleri, bir mezbahada yakın çekimle hayvan kesiminden farksız ve mesleği bu konular olmayanlar için korkutucu idi. Özellikle şunu vurgulamak isterim ki; Oturum arasında gösterilen Amerikan televizyonunun 20/20 isimli program klibi 1987 yılına aittir (10 yıl öncesi). 1983-86 yılları, dünya altın krizinin yaşandığı ve bir onz altın fiyatının 800 dolara çıktığı yıllardı. Arz-talep gereksinimi olarak, altın madenciliği o zaman aralığında tüm dünyada olduğu gibi Amerika'da da büyük arama ve yatırım çabaları içindeydi ve çok sayıda (yaklaşık 30 adet) yeni altın madeni işletmeye alınmıştı. Toplantıda gösterilen video klibi, o dönemin aktüel bir haberini veriyordu. Amerika gibi çevre duyarlılığı

yüksek bir ülkede siyanür kullanarak hem de açık havada yığın liçi yöntemiyle yapılan altın madenciliği toplumun tüm kuruluşları ve devlet tarafından yeterince bilgilendirilmesi nedeniyle, bir sorun ortaya çıkmamıştır. 2000 yılına kadar Amerika ve Kanada'da toplam olarak 54 adet yeni altın madeni açılacak ve 9 adet tevsii projesi gerçekleştirilecektir.

Görüşümüze göre, toplantının ilk gününde üç, belki dört konuşmacı dışında yapılan tüm sunumlar, bilim adamları tarafından yapılmasına rağmen bilimsellikten uzaktı. Su kaynakları konusundaki sunumda, sıcak su kaynaklarının bilimsel özellikleri yerine sosyal konular işlendi. Halk sağlığı konusundaki sunumda ise, yörede halihazırda mevcut epidemiyolojik hastalıklar vurgulanarak, eğer madencilik yapılırsa durumun daha da kötüleşeceği kehaneti yapılarak, ağır metallerin insan sağlığı üzerindeki tüm teorik olası etkiler (dozaj ve maruziyet koşulları belirlenmeksizin) sıralandı. Yöre topraklarında yetiştirilmekte olan tütün için ve de Dulkadir Köyü'ndeki hidrojeolojik konuyla ilgili konuda Halk Sağlığı bilim adamının cevapları ise bilimsellikten bağıdaşacak nitelikte değildi. Genelde madencilik teknikleri ve açılması planlanan altın madeni işletmelerinin tasarım kriterleri hakkında yetersiz bilgileri olan bazı konuşmacılar da yanlış varsayımlarla fiili projeler üzerinde şahsî görüşler sundular, bu bilimsel toplantıda.

YAPICI ELEŞTİRİ

Görevi yeni nesillere mühendislik eğitimi vererek, ülkemizin doğal kaynaklarını en son bilimsel ve teknolojik uygulamalarla değerlendirmek amacıyla, maden mühendisleri yetiştirmek olan İTÜ Maden Fakültesi'nin, ülkede altın madenciliğinin yapılamayacağına bu derece şartlandırılmış olmasını görmek, maalesef çok üzücüdür. Fakültenin görevi bu işlemin nasıl çevreye duyarlı olarak yapılabileceğini ortaya koymak olmalıydı.

Doğayı (çevre öğelerini) uygulamada tanımayan ve doğal ortamların gücünün farkında olmayan, bugüne kadar kendi bilgi ve uzmanlık dalında ülkemiz sanayiine ve toplumun yararlanabileceği herhangi bir fiili projeye katkı yapmamış Çevre Ulemaları, bilimsel görüş kisvesi altında politik görüşlerini her fırsatta topluma empoze etmektedirler. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, politik görüşler zamanla yıpranır, yok olurlar ve toplumlar sonunda bilimsel gerçekleri görürler. Bu kavramı biraz daha açmak için şu hatırlatmayı yapmakta yarar görüyorum; Eğer, altın madenciliğinin ETİBANK tarafından yapılması konusu 1960'ların sonlarında gündeme gelebilseydi ve bu bilimsel toplantıya benzer bir toplantı yapılısa idi, o günkü reaksiyon muhtemelen "Emperyalistler ulusal egemenliğimizi tehdit ediyor, kalkınmamızı istemiyor" olacaktı.